

Віталій Медвідь

ДУЖЕ ХОЛОДНА СТРАВА

повість

Київ

УДК 821.161

М42

Медвідь В.

М42 Дуже холодна страва : повість. Київ : Видавництво Ліра-К, 2023. 188 с.

ISBN 978-617-520-481-8

Це історія про доньку геніального винахідника, доля якої була назавжди змінена трагічною подією, про IT-зірку, яка все своє життя провела в тіні смерті свого батька, але зрозуміла це тільки через чверть століття, про кілера, який потрапив в пастку та про дикий спосіб розібратися з усіма своїми проблемами разом.

УДК 821.161

ISBN 978-617-520-481-8

© Медвідь В., 2023

© Видавництво Ліра-К, 2023

Травень 1989 р.

Ранок почався з того, що Ігор Дзига відкрутив два бічних опорних коліщатка на велосипеді КВД, який залишився від чийогось виростлого малюка, підкачав шини й підійшов до дверей у ванну.

– Тук-тук-тук, – постукав він по косяку і зазирнув усередину.

Донька сиділа на краю ванни, бовтала ногами й чистила зуби. Вона радісно витріщила очі, показала піну на зубах і відповіла традиційне:

– Хто там ходить?

– Бох ходить, хлібам-сілям носить...

Ігор і сам не міг би вже відповісти, звідки пішов цей дивний вираз, але у Катюхи він завжди викликав сміх. Ось і зараз вона, не стримавшись, пирснула, забризкавши білими бісеринами дзеркало над раковиною.

– Ходімо, Катю! Вчимося кататися!

– На велику?

– Так!

– Ура-а-а-а! – Катюха сплюнула в раковину, сяк-так змила пасту, залишивши на щоках білі розводи, і радісно витерла все рушником.

– Куди?! – закричала з кухні Галя. – Ви ж ще не снідали!

– Ми будемо швидкими, як фотон, – заспокоїв дружину Ігор і легко підняв велосипед за кермо.

...Каті було неймовірно страшно! У неї на коліні досі не загоїлася товста короста після падіння зі сходинки. Щоправда, і загоїтися їй було дуже непросто, адже її весь час відколупували. У собачки боли, у кішки боли, у мишки боли, а в Катеньки не боли, не боли, не боли, – заговорювала болячку мама, і ставало легше.

– Нічого складного, все елементарно, це фізика, – сказав тато. – Відчуваєш, що починаєш завалюватися вправо, трохи повертаєш кермо вправо. Бачиш, що падаєш вліво, крутиш кермо в цей бік. Тепер... Став одну педаль вгору, щоб на неї щосили натиснути і надати собі швидкості. Гальмувати на цьому велосипеді – ногами. Інших правил немає. Все зрозуміло?!

Мала кілька разів кивнула. І не поїхала.

– Ну! – Ігор Дзига нахилився і зазирнув у обличчя дочки.

– Тату, я не можу!

– Лячно?

Катя випнула нижню губу.

– Так, Катерино! Давай-но через не можу. Це називається тренуванням волі. Якщо що, я страхую ззаду!

Катя видихнула, натиснула на педаль, а Ігор за її спиною взявся за сидіння й додав розгону.

Тримати рівновагу виявилось і справді нескладно. Коли швидкість стала прямо-таки позамежною, Катя зрозуміла, що зможе керувати самотійно, і закричала:

– Відпуска-а-ай!

– Давно вже! – батьковий голос пролунав звідкись дуже здалеку.

Ось тут дівчинці стало по-справжньому страшно. Вона витріщила очі, припинила крутити педалі й розставила ноги в сторони, чекаючи, доки швидкість впаде до такої, за якої можна буде опустити вниз сандалі, не боячись протерти об асфальт підошву.

Зупинившись і впустивши велосипед, Катя виявила батька біля першого під'їзду. Отже, весь цей час вона їхала сама. Чого вже тепер боятися? Одного разу змогла! Піднявши транспорт, Катя виставила педаль нагору і, висунувши язика, знову відштовхнулася і покотила.

* * *

Увечері Катин тато знову щось винаходив. На верхній антресолі шафи в нього мешкала красива дерев'яна валізка, повна дрібного радіоелектронного добра, вусиками акуратно вдягнутого в картонки. Перш ніж схилитися з паяльником над платою і почати реалізовувати якусь чергову раціоналізаторську ідею, Ігор Дзига завжди діставав з антресолей цю валізку й випускав у світ колекцію чорних, червоних, сріблястих,

круглих, циліндричних та інших «жучків», звіряв вольтаж на деталях з розкладеною на підлозі схемою. Особливо Каті подобалися тарілочки на трьох ногах – вони нагадували марсіан із книжки Герберта Уельса. Книжку, до речі, теж читав лише тато, мама вважала, що Каті читати таке поки що рано.

О, цей терпкий, специфічний та принадний запах каніфолі, магія паяльника та олова, що розтікається під розігрітим жалом. Дивитися на це чарівництво Катя могла досить довго, але навіть якщо не дивилася, їй подобалося сидіти поруч і чути спокійне дихання тата.

* * *

Двері прохідної щохвилини відчинялися, і звідти групами виходили люди. Ігор Дзига, його наставник Семен Аркадійович Іртенєв і лаборант Тема витратили зайву хвилину після робочого часу, зупинившись відразу за дверима і закінчуючи розмову про останню інженерну пропозицію Дзиги. Весняне повітря сприяло подібним затримкам.

– Ну все, Семене Аркадійовичу, Ігорі Семеновичу! Щасливо! Ви ж додому? – лаборант традиційно сочився позитивом.

Іртенєв неквапливо дістав із кишені пачку цигарок і спритно вибив із неї білий циліндрик.

– От перекуримо й додому.

Отримуючи явне задоволення від дорослих дій, лаборант попрощався за руку зі старшими товаришами і помчав, а колеги вирушили в курилку. Як і завжди наприкінці робочого дня, на витертих лавах під навісом курилки мужики правили баляндраси.

Вусатий майстер Федорович, котрий ніколи ні з ким не вітався, і цього разу не зрадив звички, а тут же простягнув уперед вказівний перст:

– Це ваш клієнт, наука?

На сусідній лавці похитуючись сидів чорнявий і кучерявий чоловік.

– Це Яшка з лабораторії. Що з ним? – у такому вигляді Ігорю бачити колегу ще не доводилося.

– Дівчина йому зрадила. З обіду до нас у цех прийшов та п'є.

– Авжеж! Його ж із роботи виженуть!

– Та ну! – махнув рукою Федорович, – це вам у секреті нічого не можна. А в нас вирішуване. Усі свої.

Ігор уважно подивився на живий маятник, кутовий нахил коливань якого змінювався аж ніяк не за гармонічним законом, і наважився:

– Гарзд, Семене Аркадійовичу. Яшка неподалік мене живе. Доведу до хати, нещасного. Бувайте, хлопці.

Кивнувши заводчанам, Дзига підсунувся під Яшку, закинув руку йому на плече і вийшов за заводські ворота. П'яний виявився важчим, ніж очікувалося...

* * *

– Сержант, ви куди зараз рвете? – Петро Кох сперся рукою об борт УАЗика і зазирнув усередину салону.

– У Криничку, трщ лейтенант, там церкву не встигли відкрити, як одразу обнесли, знову їдемо.

– Повз Петровського?

– Ага.

– О! Я з вами! У мене там у гуртожитку дільце.

Петро занурився в утробу бобіка, що пропахнув бензином, і той з тваринним бурчанням стартовув.

– А що там красти, крім стародавніх верстатів у тій церкві?

– Товаришу лейтенанте, її ж назад у церкву передали! Ви не чули? Там уже ніяких верстатів, то тепер храм!

– Церкву повернули до церкви, – задумливо протягнув Кох. – Зрозуміло...

На черговому перехресті довелося пригальмувати, із заводу суцільним потоком лилася юрба – зміна.

Глухий удар у борт змусив усіх підстрибнути. Сержант вискочив з авто на розвідку, і Петро почув від колеги звичне нецензурне. Відповідь була теж не дуже ввічлива.

– Сержанте, давай тихіше! Не бачиш, спіткнулася людина, голову собі мало не розбила об твою синьооку.

У маленьке заднє віконце УАЗа було не видно, хто це там такий нахаба, але в боковому з'явилася куче-

рява голова, що потирала чоло. Схоже, єврей, і, схоже, не дуже тверезий.

– Чуєш, документи! – зажадав сержант.

– Та не чіпай ти його, мені його вести до будинку сто метрів залишилося, он п'ятиповерхівка.

– І твої документи.

За бортом почулися невиразні звуки товканини.

– Та відвали ти!

Коли Петро вилазив із салону, пролунав звук удару і через капот перелетіла шапка сержанта. Ого собі, опір міліції! Клас, можна і м'язи розім'яти.

– Ігоре, біжимо! – кучерявий рвонув із місця і, виляючи, помчав через газони у бік кіоску. Петро на мить завмер, вирішуючи, кинутися навздогін чи допомагати сержанту, і вибрав друге.

Біля бампера хтось щуплий у пальтечку та окулярах тягнув сержанта за руку в спробах піднятися. Брешеш, вже пізно зображати гуманітарія! Лейтенант замахнувся і що є сили вмазав очкарику ліктем по спині. Коли той звалився, додав із миска:

– В'яжи його, Сергію, ща у відділенні доопрацюємо...

– А виклик? А ваша справа в гуртожитку?

– Зачекає! Це цікавіше...

У майора міліції Нижнього Шахтарська Почепа була дивна манера зрізати емоційні вершини. Незважаючи на ємне почуття гумору, тонке сприйняття жартів, розуміння грані між іронією та сарказмом, він майже ніколи не сміявся. Якщо жартували інші, просто ставив якусь галочку в голові, а вголос сумно констатував: «Смішно». Хоч сам він на язик був неймовірно гострий, стервозний та уїдлиий. Чийсь прокол міг висміювати тижнями.

В одну з перших справ лейтенанта Коха єдиним відомим фактом про злочинця було те, що перед фінальним гоп-стопом він спорожнився в конкретному громадському туалеті. Звідти його вели, а потім узяли на дискотеці разом з десятком невинуватих у схожому одязі. І лейтенант Кох по молодості запропонував майору Почепу порівняти почерк затриманих за відривом туалетного паперу. Типу, напевно, у всіх людей є свій персональний, звичний спосіб відривати шматок від паперової стрічки.

Будь-хто інший на місяць став би посміховиськом для всього відділку. У випадку з Кохом же майор заплющив очі, покивав, а потім просто тицьнув пальцем у грабіжника. Вже вираховував за якимись своїми критеріями. Ставлення майора до лейтенанта було особливим. За три післяармійських роки, проведені

в міліції, лейтенант не раз подякував своєму батькові за такого товариша по службі.

Після цього Кох залітав неодноразово, найчастіше через жорстоке поводження з затриманими, але досвідчений і раціональний цинік Почеп завжди обмежувався гидливо зморщеним носом. За багато років служби майор і сам став дуже жорстким, часом до жорстокості, міг дозволити дуже багато для досягнення мети, але насильство задля розваги не розумів і не сприймав.

Зараз майор не кричав. Він шипів. Весь відділок знав: якщо Почеп переходить на шипіння і шепіт, то це за межею роздратування. Це ледь контрольована лють.

– Лейтенанте, ти у своєму розумі?! Ти знаєш, хто це?!

– Ігор Семенович Дзига...

– Дзига?! ДЗИГА! Всі літери великі! Зрозумів, лейтенанте?! Ти взагалі читаєш газети? У 19 років він здійснив переворот у ядерній фізиці. У 25 став кандидатом наук. У тридцять... Та що там... – майор кинув портсигар на стіл, і той глухо покотився до лампи. Зі стіни з докором дивилися портрети Михайла Сергійовича та Фелікса Едмундовича, причому ясно було, що господар тут – Фелікс, бо власники кабінетів, як і портрети генеральних секретарів, змінювалися, а Фелікс, та ще й фарбований-перфарбований сейф

у кутку, залишалися незмінними. Раптом майор хлюпнувся в крісло.

– Дебіла ти шматок, Кох. У нього винаходів більше, ніж... – майор не знайшов порівняння і втомлено махнув рукою. – А ти – по нирках! В тебе що, сержантів нема? Вирішив молодість згадати? Я скільки разів тобі... Чи ти по його лінзах не бачив, що його соплею перебити?

– Він хамив! – лейтенант витріщався в затертий до білизни лінолеум, і це ще більше бісило.

– Треба думати, хамив! У нього половина політбюро у знайомцях... Катував ти його навіщо?

– І про це вже настукали?

– Доповіли! Сліди від опіків...

На столі дико затріщав один із телефонів.

– Так?! – гаркнув майор у мікрофон. – Що-о-о?! Твою матір... Зрозумів...

Майор дуже акуратно поклав трубку, втомлено протер рукою обличчя, ніби знімаючи павутину, на хвилину заплющив очі, потім відкрив ящик і дістав звідти аркуш паперу.

– Комісії я замість тебе сержанта Резепіна підсуну, мені давно його позбутися треба.

Лейтенант насупився, намагаючись зрозуміти, про що йдеться.

– А ти пиши заяву. Ручка є? За старою пам'яттю через батька тебе не підставляю, але в органах ти більше

служити не будеш. Щоб і ти мене не підставив, падла.
Помер твій Дзига. Не приходячи. Придурок!

І було незрозуміло, кого під придурком має на увазі майор: Ігоря Дзигу чи лейтенанта Коха.

* * *

Маршрутний ЛАЗ на дорозі трясло так, що Петра Коха, котрий не похмелився з ранку, наприкінці шляху стало вже нудити. Тому, коли з брязкотом відчинилися дверцята, він з полегшенням зістрибнув з підніжки і попрямував до хати Алевтини Павлівни – жінки, до якої перебрався його батько після виходу на пенсію. Свою, смішно сказати, мачуху Петро не любив, як, у принципі, не переносив усе сільське.

Дрібний пес Грім почув його здалеку і почав зводитися всім тілом, а підібравшись ближче, навіть примудрився лизнути долоню.

– Пішов! – замахнувся на собаку Петро і гидливо витер руку об штанину.

Чіпкий міліцейський погляд вихопив свіжовідремонтований ганок і нефарбовані штапики поверх нових стекол у ґратах веранди. Зовсім батько прижився, отже.

Стукнувши кулаком у двері, Петро ступив крок усередину, на плетений квітчастий килимок, і озирнувся. Батька в хаті не було.

– Здрастуйте, тітко Аль! А де батько?

Змусити себе називати нову співмешканку батька матір'ю він не зміг. Навіть коли вони, поживши якийсь час разом, таки розписалися. Якось уранці після однієї з рідкісних ночівель у цьому будинку Петро помітив сільську дикість: Алевтина Павлівна вийняла з гребінця вичесане з ранку волосся, поклала його в блюдечко і спалила. А стрижені нігті вона загортала в папірець і викидала в піч. Може, вона взагалі батька приворожила... Чи можна таку жінку називати матір'ю?

– Ой, Петро приїхав. Як вдало! Я якраз борщик зварила!

Алевтина Павлівна, сама по собі бабуленція досить сувора, трохи підлещилася перед пасинком.

– Та ні, я на хвилину. То де батя?

– Ну, гарячий супчик! Потім буде несмачно!

– Я годину тому поснідав, – збрехав Петро.

Рейсовий ЛАЗ, охопивши маршрутом ще три села, розвертався та їхав назад. Петро сподівався, що через пів години він уже знову опиниться на зупинці й встигне заскочити в автобус.

– Ой, та що ти там у місті поснідав? Яечню з білих яєць? Давай, я тобі курочку підігрію!

– Тітка Аль!

– З рисом!

– Мені батя потрібен!

– На задньому дворі Семен.

Петро пригнув голову, щоб не забитися об при-толоку, і, не прощаючись, вийшов. В отворі між хатою та парканом примостилася стара татова «Нива», і Петро завважив, що міліцейський кашкет з машини батько так і не прибрав.

– Батью?

Із сараю висунулася розпатлана голова.

– О! Петько! – Семен Михайлович з'явився з-за косяка.

Незважаючи на погоду, одягнений він був у легкі треники та блакитну лінялу майку, але жодних ознак замерзання не виявляв. Можливо, і мав рацію, коли стверджував, що третя тепла з людини виходить через голову. В усякому разі, засалена кепка прикривала його потилицю практично будь-якої пори дня і року. Кульгавість, як і раніше, була досить помітна.

– Ти вчасно! Пішли! – і батько, не подаючи руки, пройшов у бік свинарника.

– Мені поговорити... – Петро спробував пояснити мету і короткостроковість приїзду.

– Ходімо!

Перед самим входом, не обертаючись, батько зробив широкий запрошувальний рух рукою і зник у глибині.

Петро оглянув свій цивільний вельветовий піджачок та свіжоначищені туфлі й сумно зітхнув. Допомогати в домашній роботі він сьогодні зовсім не планував, і перспектива вимазатися у відходах життєдіяльності